

Muzeum Marii Dąbrowskiej w Russowie

Maria Dąbrowska (6 X 1889 - 19 V 1965) pisarka i publicystka, urodziła się w Russowie pod Kaliszem jako najstarsza córka Ludomiry i Józefa Szumskich (miała dwie siostry: Helenę i Jadwigę oraz dwóch braci: Stanisława i Bogumiła). Pomysł utworzenia muzeum M. Dąbrowskiej w Russowie powstał po śmierci pisarki w 1965 r., a jego głównymi organizatorami byli: Wydział Kultury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kaliszu, Muzeum Ziemi Kaliskiej oraz Komitet Społeczny.

Dom rodzinny M. Dąbrowskiej w Russowie nigdy nie był własnością jej rodziców. Na początku 1889 r., Józef Szumski podjął tutaj pracę jako administrator w majątku Kazimierza Waliszewskiego i Hildegardy Mniewskiej (obejmował ok. 400 ha gruntów). W tym okresie wieś należała do gminy Zborów (obecnie gm. Żelazków) i parafii Tykadłów.

Kiedy Szumscy przybyli do Russowa, majątek był bardzo zaniedbany przez poprzednich administratorów. Jego właściciele mieszkali na stałe we Francji, co utrudniało nad nim nadzór i w konsekwencji sprzyjało złej gospodarce. Józef Szumski będąc kolejnym administratorem przez blisko dwadzieścia lat, doprowadził go do stanu rozkwitu.

Rodzice pisarki zamieszkali w skromnym dworku otoczonym parkiem krajobrazowym. Dzisiejszy budynek różni się od pierwotnej architektury zewnętrzną i układem pomieszczeń. Dawniej na piętrze znajdował się panieński pokój Marii i jej siostr, z oknem wychodzącym na zachodnią stronę parku. Na parterze mieściły się trzy pokoje: sypialnia, salon i pokój ojca pisarki - pełniący funkcję kancelarii administratora. Szumscy przywiązywali wielką wagę do wykształcenia swoich dzieci. Najstarsza Maria otrzymała staranne wykształcenie. Początkowo uczyła się w domu, a kiedy ukończyła jedenaście lat rodzice oddali ją na pensję Heleny Semadeniowej w Kaliszu. Następnie uczyła się w kaliskim gimnazjum rządowym oraz na pensji Pauliny Hawelke w Warszawie. W 1907 r. wyjechała na studia przyrodnicze do Lozanny, które dalej kontynuowała w Brukseli.

Maria Dąbrowska spędziła w Russowie tylko dzieciństwo i młodość, ale do końca pozostała związana z Ziemią Kaliską. Najbardziej znane jej utwory to: "Uśmiech dzieciństwa", "Ludzie stamtąd" oraz "Noce i dnie" - wyraźnie związane z realiami Russowa z przełomu XIX/XX wieku. Obraz wsi widoczny jest również we wspomnieniach: "Nasz dom", "Rzemiennym dyszlem", "Jak zostałam pisarzem". Miejsce akcji w utworach Dąbrowskiej jest najczęściej wieś rodzinna. Jednak poza wspomnieniami, nazwa miejscowości "Russów" w oryginalnym brzmieniu, nie pojawia się w utworach literackich. W "Ludziach stamtąd" występuje jako Rusocin, a w "Nocach i dniach" jako Serbinów. Powieść "Noce i dnie" spopularyzowana przez filmową ekranizację i serial telewizyjny o tym samym tytule jest autentyczną sagą rodzinną Szumskich osadzoną w realiach środowiska, w którym żyła pisarka i jej prawdziwi bohaterowie.

Historia muzeum rozpoczyna się w 1971 r., kiedy odbudowany dworek otwarto jako Izbę Pamięci M. Dąbrowskiej. W 1979 r. obiekt otrzymał status Oddziału Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej w Kaliszu.

Pod koniec lat osiemdziesiątych XX w. rozpoczęto rewaloryzację zaniedbanego parku. Przez kilka lat sukcesywnie prowadzone prace, doprowadziły w 1994 r. do uporządkowania całego jego obszaru. W latach 1988-1998 na terenie parku podjęto również tworzenie ekspozycji etnograficznej budownictwa chłopskiego związanego z regionem kaliskim.

(źródło: muzeum.kalisz.pl)
